

تاثیر بیوچار برگ گردو بر قابلیت دسترسی و جزءبندی سرب در یک خاک طبیعی آلوده

پروین کبیری^۱، حمیدرضا متقیان^۲ و علیرضا حسین پور^۳

۱، ۲ و ۳- دانشجوی کارشناسی ارشد، استادیار و استاد گروه علوم خاک، دانشگاه شهرکرد

چکیده

به منظور بررسی تاثیر بیوچار برگ گردو بر قابلیت دسترسی و جزءبندی سرب، خاک طبیعی آلوده با سطوح ۰، ۰/۵، ۱ و ۲ درصد وزنی-وزنی بیوچار تولیدشده در دمای ۴۰۰ درجه سلسیوس تیمار و به مدت ۴۵ روز در شرایط گلخانه خوابانده شد. نتایج نشان داد که در خاک‌های تیمار شده با بیوچار مقدار سرب عصاره‌گیری شده با DTPA-TEA پس از ۴۵ روز انکوباسیون کاهش یافت. به این صورت که با کاربرد ۰/۵، ۱ و ۲ درصد بیوچار، قابلیت دسترسی سرب عصاره‌گیری شده با DTPA-TEA به ترتیب ۲۶، ۳۹ و ۵۴ درصد نسبت به شاهد کاهش یافت. همچنین نتایج نشان داد که سرب تبادلی، پیوندشده با کربنات، پیوندشده با اکسیدها و باقی‌مانده با کاربرد ۰/۵ درصد بیوچار به ترتیب ۵۰، ۱۸، ۲۷ و ۱۴ درصد و با کاربرد ۱ درصد بیوچار به ترتیب ۷۱، ۲۰، ۳۲ و ۱۹ درصد و با کاربرد ۲ درصد بیوچار به ترتیب ۷۸، ۲۲، ۳۹ و ۶۲ درصد نسبت به شاهد کاهش یافت. بنابراین، نتایج این تحقیق نشان داد که با کاربرد بیوچار اجزاء سرب و به دنبال آن قابلیت دسترسی سرب تغییر می‌کند.

واژه‌های کلیدی: بیوچار، سرب، قابلیت دسترسی، جزءبندی، خاک آلوده

مقدمه

آلودگی خاک به وسیله فلزات سنگین با آلودگی آب یا هوا تفاوت دارد، چرا که فلزات سنگین درون خاک به مدت طولانی تری باقی می‌مانند؛ بنابراین در خاک دوام و بقای بیشتری دارند (Lasat., 2002) و این واقعیت، فلزات سنگین را به یکی از خطرناک‌ترین گروه آلاینده‌های زیست‌محیطی مبدل ساخته است (Kabata-pendias and Pendias., 2000). فلزات سنگین آلوده‌کننده خاک می‌تواند از استخراج و ذوب سنگ‌های معدنی فلزدار، صنایع ریخته‌گری، لجن و رسوبات باطری، تمرین‌های نظامی، مناطق دفن و انباشت زباله‌ها و فاضلاب‌ها، کودهای کشاورزی و صنایع الکترونیکی منشاء گرفته باشد (Agrawal and Sharma., 2006). سرب از جمله فلزات سنگین آلاینده می‌باشد که می‌تواند در گونه‌های گیاهی غیرمقاوم، فعالیت‌های گیاه شامل فتوسنتز، تنفس، تغذیه، ساختمان غشای سلولی و بیان ژن را تحت تأثیر قرار دهد (Majer et al., 2002). سرب نه تنها فعالیت ریزجانداران خاک را تحت تأثیر قرار داده و سبب از دست رفتن حاصلخیزی خاک می‌شود، بلکه باعث بروز تغییر در شاخصهای فیزیولوژیکی رشد گیاهان و در نهایت کاهش عملکرد آنها نیز می‌گردد. این فلز به واسطه ورود به زنجیره‌های غذایی، در بدن انسان‌ها و حیوانات تجمع می‌یابد و سلامتی آنها را به مخاطره می‌اندازد (Lone et al., 2008). اصولاً، آگاهی از مقدار کل فلزات در خاک، اطلاعات محدودی درباره رفتار شیمیایی و قابلیت جذب آنها برای گیاه فراهم می‌کند. برای بررسی توزیع عناصر مرتبط با فازهای ژئوشیمیایی خاک‌ها، روشهای عصاره‌گیری متوالی (Sequential extraction) ارائه شده است (Shuman., 1985).

بیوچار یک شکل پایدار زغال تولید شده از حرارت دادن مواد طبیعی تحت دمای زیاد و اکسیژن کم یا بدون اکسیژن (پیرولیز) است. این ترکیب دارای یک ساختمان منحصر به فرد فیزیکی شیمیایی است که منجر به افزایش باروری خاک و عملکرد محصولات به‌ویژه در خاک‌های تخریب یافته می‌شود که سبب بهبود کیفیت و سلامت خاک، افزایش عملکرد محصول، افزایش ظرفیت تبادل کاتیونی، کاهش اسیدیته خاک، کاهش جذب مواد سمی خاک و بهبود ساختمان خاک می‌شود (Köleli et al., 2004). جهان امروز، با اثرات فاجعه‌بار تغییرات آب و هوایی روبه‌رو است و افزودن بیوچار به خاک به‌عنوان یک عامل تأثیرگذار برای مقابله با این تغییرات و کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای توجه زیادی را به خود جلب کرده است. طرفداران و

حامیان این سیاست ادعا می‌کنند که استفاده از بیوچار می‌تواند کربن را برای صدها و یا هزاران سال حفظ کرده و به کاهش غلظت گاز کربنیک موجود در جو کمک کند (Köleli et al., 2004; Ernest., 1996).

در بررسی اثر بیوچار تهیه‌شده از پوست درخت نخل تهیه‌شده در دمای ۵۰۰ درجه سلسیوس به مدت ۸ ساعت بر قابلیت استفاده و جزءبندی عناصر سنگین در خاک شنی، اسیدی و آلوده مشخص شد که مقدار قابل‌استفاده سرب از ۱/۷۹ میلی‌گرم بر کیلوگرم در شاهد به ۱/۳۲ میلی‌گرم بر کیلوگرم در تیمار دارای ۲۰ درصد بیوچار کاهش یافت. نتایج آنان نشان داد که شکل‌های تبادلی و پیوندشده با کربنات با افزایش مقدار بیوچار، به‌ویژه کاربرد ۲۰ درصد بیوچار کاهش یافت. بیوچار، مقدار سرب پیوندشده با موادآلی و پیوندشده با اکسیدهای آهن و منگنز را از ۲/۱۱ میلی‌گرم بر کیلوگرم در شاهد به ۱/۴۲ میلی‌گرم بر کیلوگرم در تیمار دارای ۲۰ درصد بیوچار کاهش داد (Anegbe et al., 2014).

بیوچار برگ گردو می‌تواند تأثیراتی بر قابلیت دسترسی عناصر سنگین در خاک‌های آهکی آلوده داشته باشد. بنابراین در این بررسی، به‌دلیل فقدان مطالعات کافی، تأثیر بیوچار تهیه‌شده از برگ درخت گردو بر قابلیت دسترسی و جزءبندی سرب در خاک‌های قلیایی آلوده انجام شد.

مواد و روش‌ها

خاک مورد استفاده از منطقه سپاهان‌شهر واقع در جنوب اصفهان و در شمال جاده اصفهان - شیراز برداشت شد. در قسمت‌های جنوبی اراضی منطقه مسکونی سپاهان‌شهر، معدن دولتی باما و چند معدن خصوصی دیگر وجود دارد که غنی از رگه‌های سرب و روی می‌باشند و از سال‌های قبل، فرآیند استخراج از آنها شروع شده و تاکنون ادامه دارد. از این منطقه، نمونه‌خاکی دارای آلودگی برداشت شد. نمونه‌خاک با چکش چوبی کوبیده و از الک ۲ میلی‌متری عبور داده شد. ویژگی‌های خاک از قبیل بافت به‌روش هیدرومتر، pH، قابلیت هدایت الکتریکی و ماده‌آلی به روش اکسیداسیون تر تعیین شد. مقدار سرب کل با استفاده از اسیدنیتریک ۴ مولار (Sposito et al., 1982) و مقدار سرب قابل‌استفاده با روش DTPA-TEA (Lindsay and Norvell., 1978) عصاره‌گیری شد.

برای تهیه بیوچار از برگ ریخته‌شده پای درخت گردو در پایان فصل رشد از باغ‌های استان چهارمحال و بختیاری استفاده شد. بیوچار در دمای ۴۰۰ درجه سلسیوس با قرار دادن در کوره به مدت ۲ ساعت و در شرایط کمبود اکسیژن تهیه شد. مقدار pH بیوچار تهیه‌شده، قلیایی (pH=۹/۳) و قابلیت هدایت الکتریکی آن ۵/۶ دسی‌زیمنس بر متر بود.

بررسی قابلیت دسترسی و جزءبندی سرب

سه کیلوگرم خاک آلوده (عبور کرده از الک ۲ میلی‌متری) با مقادیر ۰، ۱/۵، ۱ و ۲ درصد وزنی-وزنی بیوچار تولیدشده در دمای ۴۰۰ درجه سلسیوس در قالب طرح کاملاً تصادفی در سه تکرار در گلدان مخلوط شد. خاک‌ها به مدت ۴۵ روز در رطوبت حدود ظرفیت مزرعه در گلخانه خوابانده شدند. پس از این مدت، سرب قابل‌استفاده (DTPA-TEA) (Lindsay and Norvell; 1978) و اجزاء سرب (جدول ۱) تعیین شد. پس از انجام تجزیه واریانس، مقایسه میانگین‌ها با روش LSD (حداقل اختلاف معنی‌دار) در سطح ۵ درصد انجام شد.

جدول ۱- روش جزءبندی مورد استفاده در این تحقیق (Tessier et al., 1979).

شکل	مرحله	روش عصاره‌گیری	دما (درجه سلسیوس)	زمان (ساعت)
تبادلی	۱	۱ گرم خاک + ۸ میلی‌لیتر $MgCl_2$ ۱ مولار (pH=۷)	دمای اتاق	۲
پیوندشده با کربنات‌ها	۲	۸ میلی‌لیتر CH_3COONa ۱ مولار (pH=۵)	دمای اتاق	۶
پیوندشده با اکسیدهای آهن و منگنز	۳	۲۰ میلی‌لیتر $NH_2OH.HCl$ ۰/۰۴ مولار (در اسید استیک ۲۵٪)	96 ± 3	۶
پیوندشده با ماده‌آلی	۴	۵ میلی‌لیتر HNO_3 ۰/۰۲ مولار + ۸ میلی‌لیتر H_2O_2 ۳۰٪ (pH=۲)	85 ± 2	۵
		+		
		۵ میلی‌لیتر NH_4OAc ۳/۲ مولار (در اسید نیتریک ۲۰٪)	دمای اتاق	۰/۵
باقی‌مانده*	۵	۷ میلی‌لیتر HNO_3 ۴ نرمال	80 ± 2	۱۶

* بخش باقی‌مانده با استفاده از روش عصاره‌گیری اسپوزیتو و همکاران (۱۹۸۲) اندازه‌گیری شد.

نتایج و بحث**خصوصیات خاک مورد مطالعه**

خاک مورد مطالعه، دارای بافت شن لومی (۷۸ درصد شن، ۱۵ درصد سیلت و ۷ درصد رس) با $pH = 7.5$ و قابلیت هدایت الکتریکی 0.182 دسی‌زیمنس بر متر بود. ماده آلی 0.27 درصد، سرب کل 7317 میلی‌گرم بر کیلوگرم و سرب قابل‌استفاده $148/3$ میلی‌گرم بر کیلوگرم بود.

میانگین اجزاء سرب در تیمارهای مختلف در جدول ۲ ارائه شده است. نتایج تجزیه واریانس نشان داد که تاثیر مقدار کاربرد بیوجار بر قابلیت دسترسی و اجزاء سرب بجز سرب پیوندشده با ماده آلی در تیمارهای مورد مطالعه معنی‌دار ($p < 0.05$) بود. در خاک‌های تیمار شده با بیوجار مقدار سرب عصاره‌گیری شده با DTPA-TEA پس از ۴۵ روز انکوباسیون کاهش یافت. با افزایش سطح بیوجار، نیز قابلیت دسترسی سرب کاهش یافت، به گونه‌ای که قابلیت دسترسی سرب از $432/8$ میلی‌گرم بر کیلوگرم در شاهد به $321/4$ میلی‌گرم بر کیلوگرم در تیمار 0.5 درصد بیوجار، $263/8$ میلی‌گرم بر کیلوگرم در تیمار ۱ درصد بیوجار و $200/4$ میلی‌گرم بر کیلوگرم در تیمار ۲ درصد بیوجار کاهش یافت. بنابراین با کاربرد سطوح 0.5 ، ۱ و ۲ درصد بیوجار، قابلیت دسترسی سرب به ترتیب به میزان ۲۶، ۳۹ و ۵۴ درصد نسبت به شاهد کاهش یافت. از عوامل مهم در تغییر قابلیت دسترسی سرب می‌تواند تغییر اجزاء باشد. نتایج نشان داد که بیوجار اجزاء سرب را کاهش داد، به اینصورت که سرب تبدلی از $104/8$ میلی‌گرم بر کیلوگرم در شاهد به $52/8$ میلی‌گرم بر کیلوگرم در تیمار 0.5 درصد بیوجار، $30/6$ میلی‌گرم بر کیلوگرم در تیمار ۱ درصد بیوجار و $23/2$ میلی‌گرم بر کیلوگرم در تیمار ۲ درصد بیوجار کاهش یافت. سرب پیوندشده با اکسیدها از 2475 میلی‌گرم بر کیلوگرم در شاهد به 1809 میلی‌گرم بر کیلوگرم در تیمار 0.5 درصد بیوجار، 1688 میلی‌گرم بر کیلوگرم در تیمار ۱ درصد بیوجار و 1505 میلی‌گرم بر کیلوگرم در تیمار ۲ درصد بیوجار کاهش یافت. تفاوت سرب باقی‌مانده در خاک شاهد با تیمارهای 0.5 و ۱ درصد بیوجار معنی‌دار نبود، در حالی که تفاوت بین خاک شاهد و تیمار ۲ درصد بیوجار معنی‌دار بود، سرب پیوندشده با ماده آلی در تیمار شاهد با سایر تیمارها، تفاوت معنی‌داری نداشت. بنابراین، سرب تبدلی، پیوندشده با کربنات، پیوندشده با اکسیدها و باقی‌مانده با کاربرد 0.5 درصد بیوجار به ترتیب ۵۰، ۱۸، ۲۷ و ۱۴ درصد، با کاربرد ۱ درصد بیوجار به ترتیب ۷۱، ۲۰، ۳۲ و ۱۹ درصد و با کاربرد ۲ درصد بیوجار به ترتیب ۷۸، ۲۲، ۳۹ و ۶۲ درصد نسبت به شاهد کاهش یافت. مقدار سرب کل نیز در خاک‌های تیمار شده با بیوجار نسبت به شاهد کاهش معنی‌داری پیدا کرد. کاهش مقدار سرب کل در اثر کاربرد بیوجار در مطالعات قبلی گزارش شده است (Dume et al., 1985).

مشابه با نتایج این تحقیق، دوم و همکاران (۲۰۱۵) به بررسی تأثیر بیوجار پوست قهوه (۵۰۰ درجه سلسیوس به مدت ۳ ساعت) بر اجزاء و قابلیت استفاده عناصر سنگین خاک مجاور یک پادگان نظامی در جنوب غربی اتیوپی پرداختند. آنان خاک‌های تیمار شده را در ۷ سطح (۰، ۲/۵، ۵، ۷/۵، ۱۰، ۱۲/۵ و ۱۵ تن بر هکتار) و ۳ تکرار به مدت ۹۰ روز انکوبه کردند. در خاک شاهد، بیشترین مقدار سرب در شکل پیوندشده با مواد آلی (983 میلی‌گرم بر کیلوگرم)، باقی‌مانده (963 میلی‌گرم بر کیلوگرم) و پیوندشده با اکسیدهای آهن و منگنز (874 میلی‌گرم بر کیلوگرم) بود. بیوجار قابلیت استفاده سرب را از $545/8$ در خاک شاهد به $61/7$ میلی‌گرم بر کیلوگرم ($89/5$ درصد) کاهش داد. با کاربرد ۱۵ تن در هکتار بیوجار، سرب محلول و تبدلی خاک شاهد به جزءهای پیوندشده با کربنات، پیوندشده با اکسیدهای آهن و منگنز، پیوندشده با مواد آلی و باقی‌مانده انتقال یافت.

کوئی و همکاران (۲۰۱۳) تأثیر بیوجار تهیه شده از بقایای گندم (دمای 450 درجه سلسیوس) را بر جزءبندی و قابلیت استفاده فلزات سنگین در خاک شالیزار جنوب چین بررسی کردند. آنان آزمایش گلخانه‌ای شامل ۴ سطح بیوجار (۰، ۱۰، ۲۰ و ۴۰ تن بر هکتار) در ۳ تکرار همراه با کشت برنج در گلدان‌ها اجرا کردند. بیشترین مقدار سرب در شکل پیوندشده با اکسیدهای آهن و منگنز (75 درصد) و پیوندشده با کربنات (10 درصد) مشاهده شد. آنان گزارش کردند که بیوجارها، مقدار سرب پیوندشده با کربنات‌ها و پیوندشده با اکسیدهای آهن و منگنز را کاهش دادند. سرب پیوندشده با کربنات‌ها در تیمار دارای ۱۰ تن بر هکتار بیوجار $24/7$ درصد، در تیمار دارای ۲۰ تن بر هکتار بیوجار $18/2$ درصد و در تیمار دارای ۴۰ تن بر هکتار $30/9$ درصد نسبت به شاهد کاهش یافت. سرب پیوندشده با اکسیدهای آهن و منگنز در خاک تیمار شده با ۱۰ تن بر

هکتار بیوجار ۲۱/۹ درصد، در خاک تیمارشده با ۲۰ تن بر هکتار بیوجار ۲۳/۵ درصد و در خاک تیمارشده با ۴۰ تن بر هکتار بیوجار ۲۲/۹ درصد نسبت به شاهد کاهش یافت.

پارک و همکاران (۲۰۱۳) علت تاثیر بیوجار تهیه شده از کود مرغی و بقایای گیاهی بر غیرمتحرک کردن سرب را به رسوب نمودن سرب و کمپکس شدن آن با کربنات‌ها، سولفات‌ها و فسفات‌های موجود در بیوجار نسبت دادند. جونز و همکاران (۲۰۱۲) گزارش کردند که در دوره انکوباسیون، بیوجار عناصر غذایی کلسیم و منیزیم در خاک آزاد کرد. بنابراین مکان‌های قابل تبادل، با گذشت زمان در بیوجار افزایش یافت و با گذشت زمان ظرفیت جذب بیوجار جهت جذب عناصر سنگین تا زمانی که مکان‌های تبدالی آن اشباع شوند، افزایش یافت. مورنو و همکاران (۲۰۱۲) گزارش کردند که در دوره‌های کوتاه مدت، بیوجار عناصر سنگین موجود در خاک را جذب و غیرمتحرک می‌کند.

جدول ۲- سرب قابل استفاده و اجزاء سرب (میلی گرم بر کیلوگرم) در خاک‌های مورد مطالعه

کل	اجزاء					قابل استفاده (میلی گرم بر کیلوگرم)	مقدار بیوجار (درصد)
	باقی مانده	پیوند شده با ماده آلی	پیوند شده با اکسیدها	پیوند شده با کربنات	تبدالی		
۷۴۰۵a	۱۷۹۳a	۱۳۹/۴a	۲۴۷۵a	۲۸۹۳a	۱۰۴/۸a	۴۳۲/۸a	۰
۵۸۸۱b	۱۵۴۱a	۱۲۲/۷a	۱۸۰۹b	۲۳۵۵b	۵۲/۸b	۳۲۱/۴b	۰/۵
۵۶۰۴b	۱۴۴۰a	۱۳۷/۱a	۱۶۸۸c	۲۳۰۹b	۳۰/۶c	۲۶۳/۸c	۱
۴۶۱۱c	۶۷۴b	۱۴۷/۶a	۱۵۰۵d	۲۲۶۱b	۲۳/۲d	۲۰۰/۴d	۲

میانگین‌های دارای حروف مشترک در هر ستون، اختلاف معنی داری بر اساس آزمون t، در سطح ۵ درصد ندارند.

منابع

- Agrawal V. and Sharma K. 2006. Phytotoxic effects of Cu, Zn, Cd and Pb on in vitro regeneration and concomitant protein changes in *Holarrhena antidysenterica*. *Biologia Plantarum*, 50(2): 307-310.
- Anegebe B., Okuo J.M., Ewekay E.O. and Ogbeifun D.E. 2014. Fractionation of lead-acid battery soil amended with Biochar. *Bayero Journal of Pure and Applied Sciences*, 7(2): 36-43.
- Cui L., Yan J., Yang Y., Li L., Quan G., Ding C., Chen T., Fu Q., and Chang A. 2013. Influence of biochar on microbial activities of heavy metals contaminated paddy fields. *Bio Resources*, 8: 5536-5548.
- Dum B., Mosissa T. and Nebiyu A. 2015. Effect of biochar on soil properties and lead (Pb) availability in a military camp in South West Ethiopia. *African Journal of Environmental Science and Technology*, 10: 77-85.
- Ernest. W.H.O. 1996. Bioavailability of heavy metal and decontamination of soil by plant. *Applid Geochem*, 11: 163-167.
- Jones D.L., Rousk J., Edwards-Jones G., DeLuca T.H. and Murphy D.V. 2012. Biochar-mediated changes in soil quality and plant growth in a three year field trial. *Soil Biology and Biochemistry*, 45: 113-124.
- Kabata-pendias A. and Pendias H. 2000. Trace Element in Soil and Plants. CRC Press. 223p.
- Köleli N., Eker S. and Cakmak I. 2004. Effect of zinc fertilization on cadmium toxicity in durum and bread wheat grown in zinc-deficient soil. *Environmental Pollution*, 131(3): 453-459.
- Lasat M.M. 2002. Phytoextraction of toxic metals. *Journal of environmental quality*, 31(1): 109-120.
- Lindsay W.L. and Norvell W.A. 1978. Development of a DTPA soil test for zinc, iron, manganese, and copper. *Soil science society of America journal*, 42(3): 421-428.
- Lone M.I., He Z.L., Stoffella P.J. and Yang X.E. 2008. Phytoremediation of heavy metal polluted soils and water: progresses and perspectives. *Journal of Zhejiang University Science B*, 9(3): 210-220.
- Majer B.J., Tschierko D., Paschke A., Wennrich R., Kundi M., Kandeler E. and Knasmüller S. 2002. Effects of heavy metal contamination of soils on micronucleus induction in *Tradescantia* and on microbial enzyme activities: a comparative investigation. *Mutation Research/Genetic Toxicology and Environmental Mutagenesis*, 515(1): 111-124.
- Moreno-Jiménez E., Esteban E. and Peñalosa J.M. 2012. The fate of arsenic in soil-plant systems. *Review of Environmental Contamination and Toxicology*, 215: 1-37.

- Park J.H., Choppala G., Lee S.J., Bolan N., Chung J.W. and Edraki M. 2013. Comparative sorption of Pb and Cd by biochars and its implication for metal immobilization in soils. *Water, Air, and Soil Pollution*, 224: 1-12.
- Shuman L.M. 1985. Fractionation method for soil microelements. *Soil science*, 140(1): 11-22.
- Spósito G., Lund L.J. and Chang A.C. 1982. Trace metal chemistry in arid-zone field soils amended with sewage sludge: I. Fractionation of Ni, Cu, Zn, Cd, and Pb in solid phases. *Soil Science Society of America Journal*, 46: 260-265.
- Tessier A., Campbell P.G. and Bisson M. 1979. Sequential extraction procedure for the speciation of particulate trace metals. *Analytical chemistry*, 51: 844-851.

The effect of biochar on fractionation and accessibility of Pb in a naturally contaminated soil

P. Kabiri¹, H.R. Motaghian², A.R. Hosseinpur³

1, 2 and 3- M.Sc. Assistant Prof., and Professor of Soil Science Dept., Faculty of Agriculture, Shahr-e-Kord University, Shahr-e-Kord

Abstract

The effect of biochar application on availability and fractionation of Pb was investigated in a naturally contaminated soil amended with three different rates of biochar (0, 0.5%, 1% and 2%; w/w) produced from Walnut leaves at 400°C in an incubation pot experiment. The result showed that DTPA-TEA-extractability of Pb significantly decreased after 45 days of incubation. The DTPA-TEA-extractable Pb content decreased by 26, 39 and 54%, respectively as the application rates (0.5%, 1% and 2%; w/w) increased. Sequential extraction of Pb showed that 2% (w/w) application of biochar, significantly decreased the exchangeable form, the carbonate bound, Fe/Mn oxide bound and residual fractions to 23.2, 2261, 1505 and 674 mg/kg, which is reduced by 78, 22 and 39%, respectively as compared to the control. It is concluded that the application of biochar could stabilize Pb in a naturally contaminated soil.

Keywords: biochar, lead, accessibility, fractionation, contaminated soil